

(נכתב ע"י הרב אורי יצחקי שליט"א פוסק חשוב בירושלים וניתן לפרסמו לתועלת הרבים)

הקדמה והתנצלות – מאמר זה, אע"פ שיש בו מידה מסוימת של ביקורת על מה שנראה כהתנהלות ציבורית ואישית מוטעית, אינו נכתב ממקום חיצוני של העומד מן הצד ומשליך חיצונית ביקורת על אחרים, אלא ממקום של לב שבור ודמעות. אך עצור במילים לא אוכל, לראות בשבר על שבר הפוקד את הציבור שלנו, שבר הזוכה לכל הסוגים של התיחסות אישית וציבורית, מלבד נקודה מרכזית אחת המוצנעת מאוד, והיא **הצורך לבדוק את ההתיחסות של הציבור שלנו לחיובי השמירה על הגוף והנפש**. הסיבה לזה פשוטה וידועה – בעת האסונות אין מן הראוי לעורר על נקודה זו פן יתעורר החשד שמא יש בדברים הפנית אצבע מאשימה לאדם או אנשים מסוימים שהתנהגותם גרמה במידה מסוימת את האסון, ואחר זמן לא נראה לאנשים לעורר את הדבר כי מה שהיה כבר היה, וממילא נשכחים הפרטים והנושא שוב נדחק לצדדי התודעה, עד..... האסון הבא רח"ל. וע"ז באתי במאמר נוקב, שינסה להציג את הפן הבעיתי לדעתי של ההתנהגות הרווחת בציבור למצוה של "ונשמרתם", וה' הטוב יהא בעזרי שיהיו הדברים רק לתועלת. ובחזרתי לפרסם את הדברים בבחינת "דבר בעיתו מה טוב" כשאנו עומדים בפתחם של ימי בין הזמנים, שהם הזמנים שבהם יוצאים המוני בני הישיבות ומשפחותיהם לנופש בים, וזהו הזמן המתאים לעורר את הציבור למשנה זהירות בעת הרחצה בימים ובנחלים.

א. הנה בכלל חובת שמירת הגוף יש נושאים רבים הטעונים תיקון לענ"ד, אך על של עתה באתי, הסכנות הנוראות שטומן בחובו הים, אשר בכל "בין הזמנים" גובה קרבנות נוראים רח"ל, אשר לפי הבנתי את המציאות הרי "בדרך הטבע" היה אפשר למונעם אם רק היינו משנים את ההתיחסות שלנו לסכנות אלו.

הנה הים [ושאר מקומות הרחצה כגון מעינות ונחלים וכד'] הם מהמקומות המועדפים ביותר להחלפת כח והתאוררות הראוי ומתאים לציבור שלנו, אך יש פער בלתי נתפס בין הסכנות האמיתיות שטומן הים בחובו לבין היחס שלנו לסכנות אלו!!! יש רושם לעומד מן הצד כאילו יש כאן השתטות ציבורית, המתבטאת בהתעלמות כמעט שיטתית לא רק מהסכנות עצמן אלא גם מכל תמרורי האזהרה הנמצאים בשפע בחופים, במקומות וזמנים שהרחצה מהווה סכנה מוחשית. מי לא מכיר את התופעות הללו של כניסה לחוף בלתי מורשה, או לחופים מורשים בזמנים שאין מצילים וכד', כגון אוטובוסים המגיעים לחוף בעת הסגירה, **כולם מלאים במתרחצים מהציבור שלנו!!!**

האבסורד זועק לשמים – הציבור האיכותי ביותר בעולם, המדקדק בכל ענין הלכתי ומוסרי עד קצה היכולת, פתאום הופך לציבור המופקר ביותר, הבלתי אחראי ביותר, אשר שם נפשו ונפש ילדיו על כף הקלע להיכנס למצבים שלדעת כל המומחים הוא מצב של סכנת נפשות ממש!!! היכן הלב היכול להכיל דבר זה, היכן המוח המסוגל להסביר תופעה מוזרה והרת אסון זו????!!!

ב. ונראה שעיקר היחס המוטעה נובע מחוסר הבנה וחוסר מודעות לסכנות שטומן הים בחובו, ועיקר הטעויות שתיים – האחת ההליכה אחר מראה העינים ותפיסה שטחית של המציאות הנגלית, מבלי להעלות על הדעת שמתחת למה שנראה בעיני בשר יש המון בעיות וסכנות, והשנייה התיחסות מזלזלת למומחים היודעים מנסיונם ומתוקף מקצועם את אמיתת הסכנות. ובאמת שני אלה קשורים ותלויים זב"ז וביחד הם הגורמים לאסונות הנוראים.

ויש להרחיב הסבר בזה. הנה אחד מהדיבורים הנשמעים ביותר אחר אסונות טביעה, הם ש"הים היה שקט ולא היתה רוח וכד' שע"ז היה מקום לחוש לסכנה". **באמת היא טעות נוראה!!!** הנחת המוצא של דיבורים מסוג זה היא שאדם מן הישוב יכול לאמוד לבדו את רמת הסכנה ברחיצה בים לפי ראות עיניו אע"פ שאין לו נסיון ולא ידע במבנה קרקע הים וצורת החוף והגלים והמערבולות ושאר הסכנות שעלולות להיות בים. וכ"כ הוא סומך על דעתו והבנתו עד שגם כשהמומחים צועקים באוזניו בפה או בסימנים מוסכמים [כמו גדרות ודגל שחור וכד'] הוא מתעלם מדבריהם וסימניהם וסומך על [קוצר] דעתו ונכנס למקום הבטוח [לפי ראות עיניו] כי "מה כבר יכול לקרות, ובכלל הרי אני יודע לשחות וכו'..." וממילא מתעלם מזעקת המומחים.

אך **באמת אין לך הבל ורעות רוח גדול מזה!!!** כי איך יכול אדם מן הישוב לדעת ולהבין ענינים אלה על בורים, והלא השכל הישר היה גוזר שעליו להתיעץ עם מומחים כמו שעושה בעניני רפואה וכד' ובכל דבר שאין לו ידיעה בזה, ולא לסמוך על ראות עיניו ולהיכנס לים, בפרט כשכל המומחים צועקים שהוא מקום סכנה, ועל כולנה היה לו לזכור את המקרים המצערים של טביעות בים, מקרים שאמורים היו להדליק נורת אזהרה אצל כל בר דעת האחראי למעשיו. ואם יטען שאין לסמוך על המומחים, שהם במקרה זה המצילים,

כי הם "חילונים", ו"סתם מחמירים על הציבור משום ששונאים את החרדים" ושאר הבלים, נאמר לו שלפי דעתו המשובשת אסור לו כלל להיכנס לים גם במקום שיש מצילים...

ג. וכדי לקרב קצת אל השכל, אולי אצליח לבקוע את ה"מגן המשוש בשמן" החוצץ בפני דברי אמת אלו, בעיקר אצל צעירי הצאן, אמשול משל למה הדבר דומה, לאדם שמתכוון לעשות ריצה ארוכה המתאימה לבריאים, אך פתאום מרגיש חולשה קלה, ומקבל חוות דעת של מומחה שיש לו בעיה חמורה בלב, והוא מחליט שכיון שאינו רואה בעיניו ואינו מרגיש בחושיו הגשמיים רק חולשה קלה, אין לו להתייחס לאזהרת הרופא המזהיר אותו שעבור אדם במצבו הריצה היא סכנת נפשות. הרי פשוט שההתייחסות לאדם כזה היא כהתייחסות למופקר או יותר מזה - חסר דעה מוחלט רח"ל.

דוגמא נוספת – ידוע בכללי התנועה שכביש שיש בו פס לבן רצוף אסור בעקיפה, והטעם פשוט כי הרי הפס סומן ע"י מומחים שבדקו שבקטע כביש זה יש בו עיקול והפרשי גבהים ועצים בצד הכביש וכד' המגבילים את שדה הראיה, ולכן אם יבצע עקיפה במקום זה לפי המהירות המותרת בקטע זה, אם תופיע מכונית ממול לא יוכל לחזור למסלול שלו ולא להשלים את העקיפה, וממילא הוא מכניס עצמו למצב של ספק פק"נ גמור. הנה גם אדם שיעבור על הכללים במקום זה, לפי כללי השכל מוגדר כחסר דעה, ואף אם יטען שמי שסימן את הפס היה סתם "מחמיר" ו"חילוני" ו"שונא חרדים" וכו', כש"כ שנאמר לו שלפי דעתו המשובשת אסור לו לנהוג במכונית כלל. ד. ועתה נשמע לדברי בעלי הנסיון והמומחים בענין סכנות הים. וכה דברם –

הים הוא מקום מסוכן מאוד מאוד מאוד!!!

כל קטע בים שלא נבדק ביסודיות ע"י מומחים המכירים את קרקעית הים ואת משטר הרוחות במשך היממה ולפי עונות השנה, ואת מבנה החוף והסלעים וכו', מהווה סכנה נוראית לכל הנכנס אליו!!! ואף שדי היה בהכרזה זו, אך כיון שכולנו חכמים כולנו נבונים כולנו יודעים ללמוד גמרא רש"י ותוס' עם מהרש"א ומהר"מ שיף [מה שאין המצילים יודעים], ולא בקל יכולים להפחיד אותנו במצגות שוא [ע"כ דברי יצה"ר], נמנה קצת את הבעיות והסכנות, אולי יכנסו ללבבות ה"מבינים" ויתעורר אצלם לפחות ספק דלמא יש ממש באזהרות.

ונתחיל מה"חמור" אל ה"קל". ים סוער - מלבד מה שקשה להתמודד עם גובה הגלים, עלול מאוד למערבולות, לסחף נורא בעת חזרת הגלים מהחוף, מזג אויר סוער יש בו סכנה של התחלפות כיווני הרוח וזרימת המים, ואף מי שיודע לשחות עלול בקל לטבוע בו!!! [ולא הוזקקתי לכתוב דבר זה אלולא שגם לים סוער נכנסים מקצת מ"הגיבורים" בעיני עצמם, ה' ישמרם].

ה. אך עיקר הטעות והשגגה היא בים "רגוע", ובאמת ג"ז הוא מצג שוא, כי הרגוע נראה רק ע"פ המים, אבל אין המתרחץ יודע כלל את המתרחש מתחת לפני המים, והסכנה הגדולה ביותר היא כשאין קרקעית הים שווה אלא יש בה בורות וסלעים וכד', הגורמים לזרמים משתנים באופן קיצוני והכל מתחת לפני המים, מה שאין מובחן רק למומחים. כל שינוי כזה עלול בקל לגרום למערבולות ולסחף פתאומי המושך את האדם בכח שאין בן אנוש - אף השקין המומחה ביותר והאיש החזק ביותר - יכול להתנגד לו.

עוד גורם של סכנה גדולה אף בעת "ים רגוע" הוא שינויים פתאומיים במשטר הרוחות – עוצמתם וכיוונם. דבר זה מתרחש תדיר בעיקר בחופים בלתי מורשים ובלתי מותאמים לרחצה, וא"א בשו"א לאדם מן הישוב לצפותו, וממילא האמירות הנשמעות אחר אסון ש"בעת הכניסה לים היה הים רגוע ולא היו רוחות חזקות" וכו' וכו', הן טעות הבל של פתאים חסרי ידע וחסרי נסיון.

ו. הנה הכשרת חוף לרחיצה, מצריכה הכנה מדוקדקת של מומחים, הבודקים את קרקעית הים במקום הרחצה, עוקבים אחר כיווני הרוחות ושינוי הזרמים לפי הזמנים בוקר צהריים וערב ולפי עונות השנה, ובנוסף מעקב תמידי על המצב בעת הרחצה עצמה, כי אף תנאי חוף אחיד וקרקעית הים במקום הרחצה המותר שאין בו מהמורות ובורות וסלעים העלולים לגרום למערבולות, עלול להיסגר לרחצה או להיות מוגבל למקום צר מאוד מחמת שינוי הרוחות וסחף בלתי צפוי או זרמים משתנים הנראים ומובחנים רק למצילים.

ז. וממוצא הדברים עולה ברור שכל כניסה לים בחוף שאינו מורשה אסורה לא רק לפי החוק של הרשויות אלא ע"פ דין תורה, והעושה כן עובר על לאו דאור' של "ונשמרתם" וכמעט נחשב כמאבד עצמו לדעת רח"ל, ובכלל זה הנכנס לחוף מורשה שנאסר לרחצה באופן זמני, כי לא לחינם נסגר, ע"כ שהיתה למומחים סיבה מספקת ההופכת חוף זה לאינו מורשה. אך גם חוף מורשה אסור ברחצה מדין תורה בעת שאין שם מצילים, כי כאמור הסכנה אינה רק במבנה החוף אלא גם במשטר הרוחות וכיוני זרימת המים והסחף וכד', דברים שנבדקים ונצפים ע"י המצילים כל עת הימצאם בחוף, ובהעדרם חוזר החוף המורשה להיות מקום סכנה בלא ספק.

ח. עוד אעורר על דבר המצוי שהולכים לחוף ו"רק יורדים לשכשך רגלים במים", וטוענים שהרי דבר זה ודאי אין בו שום סרך סכנה, אך באמת טעות נוראה היא ורבים חללים הפילה השקפה מוטעית זו, כי אע"פ שאמת שהסכנה קטנה יותר מאשר רחצה ממש, אך שאר הסכנות שכתבנו לעיל קיימות גם בזה, ובעיקר כשהולכים למקום סלעים ותאוי חוף שאינו ישר אלא נכנס ויוצא או שיש בסמוך לו שובר גלים או שאר שינויים העלולים להשפיע על תנועת הגלים, וכש"כ כשיש רוחות חזקות, בקל עלולים להתפתח גלים גבוהים המציפים כמה עשרות מטרים של החוף, והמשכשך רגליו עלול בקלות להיסחף ע"י הגלים לתוך הים, ואחריתו מי ישרונו, וכבר היו דברים מעולם.

ט. ואחרון אעורר על מה שנתפרסם כ"פ ולאחרונה ביותר, והוא מצב מצוקי הסלעים, אשר לפי חוות דעת מומחים הוא בעת הזאת אחת הסכנות הגדולות בהרבה חופים בארץ, כי מחמת הרבה סיבות שאין כאן המקום לפרטם, בהרבה חופים מורשים בארץ עלולים המצוקים הסמוכים לחוף להתמוטטות הצוק שמעל החוף במקום הימצאות הרוחצים, ועשרות או מאות טונות של אדמה וסלעים עלולים ליפול על החוף, ויש להתעדכן אצל הרשויות לפני שמתקרבים לחוף כזה.

י. **לסיכום הדברים** – אחר כל הדברים והאמת הללו, הבה נתעורר בצוותא, להסיר את מסך הסכלות והפתיות וההיתממות מעל עיני שכלנו, ונביט אל המציאות בעיניים פקוחות לראות את הסכנות הגדולות שטומן הים בחובו, וננהג בזה כמנהג אנשים בוגרים ואחראיים, שלא להרשות בשו"א לשום אדם מהציבור שלנו לעשות דין לעצמו להיכנס לים האסור ברחיצה [לפי הכללים שנתבארו לעיל], ויש למחות במי שחורג מכללים אלו כעברין לכל דבר, ובשו"א לא לתת לאותם מופקרים הילה של "גבורים" ו"בעלי אומץ ותושיה", אלא להוקיע את התנהגותם בריש גלי, אולי נוכל לאט לאט למגר את התופעה הנלווה הזאת, ואז לא ישמע עוד ושבב בגבולנו.

יא. ולא אוכל להימנע מלהוסיף עוד דבר, בבחינת "אוי לי אם אומר ואוי לי אם לא אומר", דהנה כבר כתבנו בראשית המאמר כי בעידנא דצער ואָבל ומול הקבר הפתוח, ודאי שאין לעורר על דברים אלו, ואז נשמעים דיבורים של אמונה והצדקת הדין, וכן ראוי, אך בתוך הדברים נשמעים תדיר גם דיבורים שיש בהם התיחסות למאורע בבחינת מה של נסיון "להבין" את סיבות האסון, בבחינת "מה זאת עֲשָׂה אֱ-לֹקִים לָנוּ", אך המסקנה האולטימטיבית היא **שאין כאן אלא "גזירת שמים"**, דיבורים המבטאים את ההרגשה שאין כאן אשמה בעצם המאורעות שקדמו למאורע הטרגי אלא גזרת שמים נסתרת, אשר ממקמת את סיבות המאורע במקום אחר, רחוק מהאנשים שהיו חלק ממנו ונפגעו ממנו.

הנה פשוט שאין אני מתיחס למקרה מסוים, אך א"א להימנע מההערה שכשקורה אסון בעקבות התנהגות **שמוגדרת בהלכה כעבירה דאור' על אחת ממצות התורה**, ובפרט **בעינינו** שיש בה צד של זלזול בלאו דאור' של "ונשמרתם" שהוא ציוי ישיר על ענין זה עצמו!!! החזרה הבלתי פוסקת על הסבר זה ש"לא היתה כאן אלא גזירת שמים" קצת רחוקה מהאמת, ולא עוד אלא שהיא מכשירה בריש גלי התנהגות פסולה של עברה על שמירת הגוף והנפש, בשוגג או במזיד וכו', וכמעט יש בה הכשר לאסון הבא שלא יבוא. לכן מוטל עלינו הן כציבור והן כיחידים, הרבנים וראשי הקהל והמחנכים וההורים והבחורים והבחורות עצמם – להקדיש זמן לתקן ענין נורא זה, ובזכות השמירה על גופנו ונפשותינו נזכה לשמירה מהשמים ולביאת גואל צדק בב"א.